

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. V. Solvuntur Objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

noldus l. 3. tract. 1. c. 2. controu. 3. a. n. 191. quem vide, si lubet.

503. Probatur nostra assertio 1. Illustrationes illæ ut quod, & discernibiles, nec ratione, nec experientia probantur, & sine illis potest haberi sufficiens judicium credibilitatis: ergo non dantur. ant. quoad 1. p. probabitur solutione objectionum. Quoad 2. p. prob. tum negativè; quia nulla potest experientia afferri: tum positivè; quia experientia est contraria; nam, si interrogarentur fideles, an antecederet ad actum fidei reflexe cognoscant in se talem illustrationem ut quod; ita, ut eam distinguant ab omnibus aliis apprehensionibus naturalibus, & per eam advertant, se de hoc articulo habere talem apparentiam credibilitatis, qualem DEUS non possit permittere pro articulo falso, id certè negarent; imò docti hoc communissimè negant, qui tamen, cum reflexiones in suos actus crebrius faciant, præ aliis deberent, eas illustrationes experiri. Quoad 3. p. prob. ant. ex eo, quod quilibet rudis sine talibus discerniculis, possit formare illum discursum, de quo n. 494. & res per species suasivas longè melius explicetur.

504. Prob. conclusio. 2. Si necessaria forent talia discernicula, plures, præsertim rudes, non possent credere multos articulos fidei, imò vix ullum: hoc dici non potest: ergo. prob. ma. rudes ordinariè non discernunt, inter vera, & falsa, quæ parochus ipsis proponit: & si contingat (prout facile fieri potest) ut parochus aliquam historiam ex Sacra Scriptura malè referat, adjectis circumstantiis falsis, rustici non discernunt, inter vera, & falsa, sed utraque eodem modo apparenter affirmant: certè illi non discernunt, se partem narrationis veram posse credere fide Divina, alteram verò falsam tantum fide humana, id quod tamen revera contingit; quia non possunt elicere actum fidei Divinæ circa falsum, licet conentur eum elicere, prout tenentur, quando invincibiliter judicant, talem, vel talem falsitatem, esse credendam; eoquod obliget etiam conscientia erronea: ergo in eo casu neque possent vera credere.

Juxta nos tamen in tali casu possunt tales rudes, vera credere, saltem si ad distinctum actum circa veritatem eliciendum, concurrat DEUS, ut probabiliter videtur, cum pie conantibus, saltem quandoque concurrere. Imò, cum non tantum in similibus, sed etiam in aliis casibus, rudes nequeant discernere, inter verum, & falsum, juxta adversarios ordinariè non possent credere. Si dicas, rudes vi illustrationis supernaturalis posse discernere unum ab altero, (ut videntur velle auctores adversarii, ab Haunoldo l. 3. tr. 1. c. 2. controu. 3. citati) debes admittere, quod ii statim possint corrigere parochum, & dicere, ista esse vera, alia falsa: quod est prorsus contra omnem experientiam.

Confir. Ista discernicula, ut ait Gormaz de virt. Theol. n. 169. videntur dare ansam, ut unusquisque pro libitu credat,

quod vult, sub hoc prætextu, quod istud discernat tanquam verum, non verò alterum. Illius tract. 3. disp. unica a. 1. §. 3. n. 11. favere videtur his illustrationibus modò impugnatis: non tamen ex toto; quia, licet admittat, illustrationes se tenere ex parte motivi, tamen n. 13. vult eas tantum esse motivum ut quo (cum quo tamen non videtur satis convenire, quod addit, nempe eas esse locutionem DEI, seu revelationem; hæc enim est motivum fidei ut quod) dein n. 28. negat, eas esse discernibiles. Rationes pro sua sententia ab ipso allatas solvemus in objectionibus, contra hanc septimam conclusionem.

ARTICULUS V.

Solvuntur Objectiones.

505. Ob. 1. contra 1. conclusionem. Cum actu fidei videtur stare dubium; nam multi pii, dum credunt, videntur sibi dubitare, circa articulos fidei: ergo etiam dubium potest stare cum judicio prævio: ergo hoc non debet esse plus quam probabile. Resp. neg. anti. quamvis enim juxta S. Thomam q. 14. de veritate, (quæ est de fide) a. 1. in corp. possint in credente *insurgere motus de contrario*, seu dubia; id tamen tantum potest fieri tunc, quando jam ipse actus fidei iterum transit in se ipso, & tantum manet in suo effectu; tunc enim potest dari aliquod dubium indeliberatum apud pios, deliberatum etiam apud improbos.

At verò non potest dari dubium ullum, dum actu in se ipso existit actus fidei; quia hic formaliter facit, intellectum magis appetitivè adherere objecto suo, quam demonstratio suo; unde fideles, qui in ipso fidei exercitio videntur sibi sentire motus aliquos dubitationis, non habent eos tunc, quando actu eliciunt actum fidei: sed tantum, postquam hic jam transit, licet mora imperceptibilis sit: quod fieri ideo potest; quia appetitatio illa non est claritas, vel evidentia, adeoque non excludit dubium etiam per suum effectum: sicut tamen illud excludit evidentia, vel scientia, per suum effectum, sive per relictas species claras.

506. Ob. 2. Damnata est ista propositio 4. ta ab Innocentio XI. *Ab infidelitate excusabitur infidelis, non credens ductus opinione minus probabili*: ergo, qui habet majorem probabilitatem de veritate religionis Catholicæ, debet eam amplecti: ergo sufficit judicium credibilitatis, adhuc stans intra limites probabilitatis: nec exigitur moraliter certum, sed ad summum probabilius. Resp. neg. conf. Ut propositio vigesima prima citata n. 489. & ista quarta non opponantur, debet hæc sic explicari, ut explicatur à Gormaz de virt. Theol. n. 591. Qui habet tantum minorem probabilitatem de alia secta, non potest eam amplecti, aut in assumpta acquiescere: verum neque etiam statim

statim potest amplecti religionem Catholicam, de cuius veritate tantum habet notitiam probabilem: sed debet ulterius adhibere diligentiam, ad inveniendam veram religionem: & DEUS, qui non negat gratiam suam facienti, quod est in se, eum iuvabit, ut acquirat notitiam moraliter certam, vel evidentem de veritate religionis unius præ altera, vel de veritate etiam illius articuli, cuius fides explicita tunc ei necessaria est; si enim non esset necessaria fides explicita illius articuli, posset iudicium explicitum suspendere: & sufficeret implicitè credere, ut est omnibus notum, atque sæpe contingit circa illa objecta, de quibus Catholici doctores controvertunt, an sint de fide, nec ne.

507. Non autem hic venit ad rem illa Theologorum complurium sententia, de licito usu sententiæ minus probabilis; quia in hoc casu nullo modo probabilitas minor versatur immediatè circa licentiam actionis an scilicet licitum sit, hanc, vel illam religionem amplecti; est enim certum, quod debeamus amplecti religionem, quæ præ omnibus aliis credibilis est, licet interim fors alicui, aliqua alia secta, aliquo modo apparenter minus probabilis sit (revera enim nulla opinio, fidei Catholicæ contraria, probabilis esse potest) cum enim religio, & fides, sit fundamentum, ac radix omnis veræ virtutis, atque iustitiæ &c. non licet eam incertitudini probabilitatis exponere; error enim esset nimis perniciosus.

Adde ex Cardena in *Crisi Theolog. in propositiones ab Innocentio XI. damnatas dissert. 5. in propositionem 4. n. 7.* nunquam licere, agere cum probabilitate minori, quando veritas ipsa potest haberi; ideo enim omnes adstruunt obligationem, congruam diligentiam veritatem inquirendi: atqui, si huic obligationi satisfiat in ordine ad inveniendam veram religionem, DEUS facienti, quod est in se, non deerit in hac re ipsi summe necessaria, & veritatem ipsam manifestabit. Unde acquiescens probabilitati, non, prout debet, inquit veritatem, adeoque laborat ignorantia vincibili, & graviter peccat.

508. Ob. 3. Possum fide Divina credere, Christum esse sub determinata aliqua in individuo hostia, etsi non sit certum, sed tantum probabilius, eam esse consecratam: ergo. Resp. neg. ant. tantum enim fide Divina credimus, Christum adesse in hac individuali hostia conditionatè, si scilicet sit legitime consecrata: interim tamen; quia non habemus rationem sufficientem dubitandi, & probabilius est, eam esse consecratam, prudenter elicimus actum, quo imperamus nobis debitam adorationem, ut diximus n. 430. Neque opus est, ut conditionem semper apponamus, scilicet nos velle adorare hostiam, si consecrata sit; nam hæc conditio, si non habetur sufficiens fundamentum dubitandi, debet supponi: sicut supponitur etiam, legitimus esse superior, aut

Episcopus &c. ille, de quo non habetur sufficiens motivum dubitandi.

509. Ob. 4. contra 3. conclusionem. Juxta nos sufficeret tale iudicium de veritate religionis Catholicæ, quale quilibet hæreticus potest habere de apparenti veritate suæ sectæ: sed hoc est falsum: ergo. prob. ma. hæreticus etiam audit à suis ministris, parentibus, & vicinis, suam sectam esse certam, & veram &c. agnoscit etiam, se esse rudem, & alios esse magis sapientes &c. ergo. Resp. neg. ma. nam iudicium credibilitatis ultimum, & proximum, debet præcedere illustratio Spiritus S. essentialiter vera, quæ nunquam præcedit iudicium hæreticorum circa falsas suas sectas.

Dices 1. Saltem iudicium naturale, prævium ad illustrationem, non necessario erit majus, seu certius in Catholico, quam in hæretico: hoc adhuc videtur absurdum: ergo. Resp. dist. ma. non erit certius certitudine objectiva, vel formali. neg. ma. certitudine subjectiva. om. ma. & dist. sic mi. neg. cons. *Certitudo* est triplex, *formalis*, *objectiva*, *subjectiva*, ut eam dividit cum aliis Gormaz. de *virt. Theol. num. 463*. *Certitudo formalis* est illa, quæ datur in ipso actu intellectus, qui ex intrinsecis prædicatis est connexus cum objecto, ita, ut iste actus dari non possit, nisi objectum ita se habeat, prout actus affirmat: & hæc certitudo datur saltem in actibus supernaturalibus: juxta multos etiam in actibus naturalibus evidentibus. *Certitudo objectiva* nihil est aliud, quam veritas actus, quando scilicet objectum ita se habet, prout actus affirmat, etsi actus, si e. g. tantum sit probabilis, id non exigit. *Certitudo subjectiva*, seu, ut alii vocant, *certitudo adhesiva*, est, quando intellectus per suum actum ita adhæret objecto affixus, ut excludat omne dubium.

Hæc ultima certitudo, seu adhesiva, non affert secum veritatem; potest enim aliquis pertinaciter adhærere falsitati, ut adhærent hæretici suis erroribus. Jam licet forte Catholicus, antecederet ad illustrationem Divinam, non firmius per suum actum naturalem adhæreat religioni Catholicæ, quam hæreticus suæ sectæ: licet forte etiam ille actus ex intrinsecis prædicatis non exigit, veram esse religionem Catholicam, adeoque non habeat certitudinem formalem in eo sensu, in quo nunc loquimur (quod præsertim contingit in eo, in quo species suasiva debet supplere defectum motivorum) tamen habet certitudinem objectivam, quam hæreticus non habet in suo actu: quod discrimen est magnum.

510. Dices 2. Catholicus non discernit hanc certitudinem objectivam. Resp. Nihil refert; ut enim jam diximus, & rursus infra dicemus, non debet quilibet, per iudicium credibilitatis reflexè discernere, se habere tam firma fundamenta, seu tantam veritatis apparentiam, pro sua religione, ut tam magna, aut tam firma fundamenta, non possint permitti à DEO pro secta falsa: sed suffi-

sufficit, si exercitè excludat omne dubium. Dices 3. Ergo etiam hæreticus poterit, si non elicere ob defectum illustrationis supernæ, saltem conari, ut eliciat actum fidei de suæ sectæ veritate. Resp. Hæreticus id tunc, & tamdiu poterit, quando, & quamdiu bona fide judicaverit, suam sectam esse veram: & tamdiu etiam erit tantum hæreticus materialis: insuper tunc, cum non possit elicere actum fidei Divinæ circa falsum, eliciet saltem actum fidei humanæ. At, si dubitare incipiat, debet diligenciam adhibere, ut diximus. n. 494. quamdiu autem, possit quis esse hæreticus tantum materialis, quæstio non est huius loci.

511. Ob. 5. contra 6. conclusionem. Species suasiva, vel esset tantum apprehensio, vel esset iudicium: neutrum potest dici: ergo. prob. mi. non primum; quia apprehensio non potest inducere, vel persuadere intellectum, nisi proponat novam rationem: non secundum; nam, si esset iudicium, tolleretur libertas, & jam esset iudicium, antequam id voluntas imperaret: ergo. Resp. conc. ma. neg. mi. quia utrumque potest defendi. ad prob. neg. utramque partem ant. Species suasiva, tam apprehensio, quam iudicium esse potest: videtur tamen convenientius dici, quod sæpius sit apprehensio; quod enim hæc, etsi non proponat novum motivum, tamen possit persuadere intellectum, probatum est a n. 500.

Si autem velles, illam speciem esse aliquando iudicium, tamen non tolleretur ullo modo libertas actus fidei; quia, etsi quis iudicet mysterium credibile, potest tamen non credere: sicut potest non implere alia præcepta, quæ clarè agnoscit implenda. Quod autem tolleretur libertas ipsius speciei suasivæ, sive illius ipsius iudicii, in quo staret species suasiva, nihil referret; cum hac ratione tantum tolleretur libertas alicujus actus prævi, ostendentis, voluntatem posse, & debere, imperare actum fidei: quod etiam facit evidens apprehensio, utpote necessariò post se trahens tale iudicium. Interim tamen tale iudicium non tolleretur libertatem piæ affectionis; cum voluntas etiam clarè agnita obligationi possit contravenire; unde neque unquam tolleretur libertas ipsius actus fidei.

512. Ob. 6. Species suasiva, non repræsentans novam rationem, relinqueret objectum omnino neutrum, ut fuit prius: ergo non moveret intellectum. Confirm. Apprehensio intellectus, e. g. quod astra sint paria, non potest movere ad assensum; quia non proponit rationem assensus: ergo nec posset movere species suasiva. Resp. neg. ant. eadem enim ratio pro diversitate applicationis, seu repræsentationis, potest movere, vel non movere, ut explicatum n. 500. & 501. Ad confirm. dist. ant. Illa apprehensio de paritate stellarum non potest movere; quia nullam omnino proponit rationem. conc. ant. quia tantum non proponit aliquam novam. neg. ant. & conf.

Ubi nulla prorsus ostenditur ratio, non

potest illustratio ullam approximare, aut suasivè proponere, nec potest moveri intellectus. At dummodo aliqua ratio ostendatur, potest intellectus moveri: & pro clariore, vel fortiore repræsentatione, magis movebitur. Quod autem sæpe intellectus non moveatur, nisi novis allatis rationibus, inde est, quod non adsint repræsentationes semper tantò clariore, ut æquivalent novo motivo: quales tamen potest DEUS producere, non verò semper homines; quamvis non dubitem, sæpe etiam inter homines eandem rationem, nec formaliter diversam, melius propositam posse movere intellectum, quem prius non poterat movere, ut videtur probari exemplo Cicéronis, adducto n. 501.

513. Ob. 7. Juxta nostram sententiam moveretur intellectus in casu speciei suasivæ ad actum fidei, evidentiâ terminorum: sed hoc est contra experientiam, qua scimus, nos non ita moveri ad actum fidei: ergo. Confir. Juxta nos species suasiva removeret omne motivum retrahens: ergo intellectus haberet omnia, quæ requiruntur ad assensum propter evidentiâ terminorum. Resp. neg. ma. moveri enim evidentiâ terminorum, est moveri ab objecto motivo, quod rite cognitum meretur ex se firmissimum assensum: nos autem loquimur de casu, quando motivum ex se non meretur talem assensum.

Ad confir. Raslerus de resolutione fidei n. 274. videtur insinuare, non esse necesse, ut omnis prorsus suspicio de possibilitate oppositi removeatur: sed non est necessarium, hoc dicere ad solvendam hanc objectionem. Resp. neg. conf. Etiam si species suasiva removeat omnem rationem dubitandi, non propterea statim necessitat ad assensum; cum assensus possit suspendi, si non detur ratio evidens, quæ positivè intellectum rapiat: imò si in hoc casu etiam necessitaretur intellectus ad aliquem assensum, non necessitaretur ex evidentiâ terminorum; quia non isti, seu non objectum motivum, raperet ad assensum, sicut rapit evidentiâ, ex merito suo: sed tantum raperet objectum ut conjunctum illi exclusioni contrariorum. Dein evidentiâ terminorum pravalet semper motivis contrariis, etiam præsentibus, & cognitis, & ea posita non est opus removeri motiva contraria, si quæ sunt: at hoc non fieret in nostro casu.

514. Ob. 8. Persuasio intellectus, & iudicium credibilitatis, in rudibus juxta nos potissimum oriretur, ex negatione, vel exclusionem rationum oppositarum: hoc est absurdum: ergo. Confir. Iudicium credibilitatis in hominibus indoctis fundaretur in ignorantia alicujus veritatis, seu in hoc, quod rusticus, hic & nunc, ignoraret, quod sub æquali veritatis apparentia possit latere falsum: hoc est adhuc absurdus: ergo. Resp. dist. ma. iudicium credibilitatis oriretur ex ea negatione per se. neg. ma. per accidens. om. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Ad confirm. datur eadem distinctio.

U

Dixi

Dixi om. ma. nam iudicium credibilitatis, etiam in rusticis, non fundatur unicè, vel etiam strictè loquendo potissimum, in illa negatione, sed potius in complexo ex ratione, & specie suasiva, seu illustratione Spiritus S. non tantum removentis rationes oppositas, verum etiam speciali modo suasivo proponentis rationem illam, quamvis se sola non sufficientem ad causandum iudicium credibilitatis. Caterum absurdum non est, in rudibus, & rusticis, aliquando dictam exclusionem motivorum contrariorum requiri; cum ipsi rationes omnes, quibus redditur nostra religio præ aliis evidenter credibilis, non capiant: nec omnes apti sint ad solvendas rationes oppositas.

§ 15. At non propterea per se, aut simpliciter, iudicium credibilitatis eam ignorantiam exigit; nam licet doctus cognoscat, sub apparentia credibilitatis, quam rusticus habet, posse latere falsum: tamen ipse simul penetrat gravissima alia argumenta, quibus evidenter movetur, ad asserendam majorem credibilitatem nostræ religionis. Et hoc iudicium, desumptum ex omnibus motivis credibilitatis, est iudicium per se: illud autem, quod rustici habent, est tantum per accidens: nec opus est, ut rustici omnia ita penetrant, sed eis sufficit, ut simpliciter credant, ut ait S. Augustinus *l. contra epist. fundament. c. 4.* ubi sic scribit: *In Catholica enim Ecclesia, ut omittam sincerissimam sapientiam, ad cujus cognitionem pauci spirituales in hac vita perveniunt, ut eam ex minima quidem parte, quia homines sunt, sed tamen sine dubitatione, cognoscant: ceteram quippe turbam, non intelligendi vacant, sed credendi simplicitas, tutissimam facit.*

ARTICULUS VI.

Solvuntur reliquæ Objectiones.

§ 16. **O**B. 9. contra 7. conclusionem. Illustratio requisita ad actum fidei debet esse aliquod inductivum ad credendum: sed esse inductivum est idem, ac esse motivum, seu objectum movens, seque habens ut quod: ergo. Confir. S. Thomas *quodlibet. 2. q. 4. art. 6. in corp.* ait de infidelibus: *Tenebantur etiam interiori vocationi non resistere:* ergo increduli resistunt, vel contradicunt illustrationi internæ: sed soli motivo se habenti ut quod resistitur, seu contradicuntur: ergo. Resp. neg. mi. Datur inductivum ut quod, seu motivum, & inductivum ut quo, seu applicatio ejusdem: sic apprehensiones evidentes inducunt intellectum ad judicandum, non tamen ut quod, sed tantum ut quo. Ex eo autem, quod S. Thomas *2. 2. q. 2. art. 9 ad 3.* dicat, interiori instinctum, & auctoritatem DEI, inducere ad credendum, non sequitur, quod velit, utrumque inducere eodem modo. Ad con-

firm. neg. mi. Resistimus etiam apprehensionibus se habentibus ut quo: sicut etiam dicit Tridentinum, nos resistere interiori gratiæ actuali, licet ista non sit motivum actus fidei.

§ 17. Dices. Angelicus *quodl. 2. q. 4. a. 6. ad 2.* ait: *Christus poterat se ostendere esse legislatorem, non solum faciendo visibilia miracula, sed etiam per auctoritatem Scripturæ, & per interiori instinctum:* ergo hic instinctus potuisset esse locò miraculorum: sed miracula sunt motivum ut quod: ergo etiam instinctus. Resp. neg. ultimam conf. Substitutum non debet in omnibus convenire cum eo, cui substituitur: sic etiam omnipotentia, extrinsecè applicata, non debet in omnibus convenire cum habitu fidei, aut charitatis, in quorum defectu concurret ad actus illorum habituum; unde potuisset Christus per speciem suasivam, se habentem ut quo, applicare Judæis Scripturam sine miraculis.

§ 18. Ob. 10. Illustratio superna, prærequisita ad actum fidei, habet rationem veræ locutionis Divinæ, seu testimonii Divini, trahentis ad assensum, aperiens cor, & intellectum, docentis, & confirmantis veritatem locutionis externæ: insuper confert certitudinem, ad actum fidei requisitam: ergo rectè dicitur motivum fidei. ant prob. ex S. Thoma *lect. 6. in Joannis 14. v. 26.* *Ille vos docebit omnia:* dicente: *Nisi Spiritus adsit cordi audientis, otiosus erit sermo doctoris.* Idem significatur illis verbis. *1. Jo. annis 2. v. 27. Unctio ejus docet vos de omnibus:* in quæ verba S. Augustinus *tr. 3. in eam epistolam* ait: *Sonus verborum nostrorum aures percutit: magister intus est. -- si non sit intus, qui doceat, inanis fit strepitus noster -- quos Spiritus S. intus non docet, indocti redeunt.* Quod autem ab illa illustratione certitudo in actum fidei refundatur, ipsi nos docemus: ergo.

Resp. neg. ant. ad probation. neg. conf. seq. Licet possit in sensu aliquo latiori illa illustratio dici locutio DEI; quia per illam, tanquam signum formale, DEUS formaliter, non objective, nobis manifestat aliquid: attamen strictè, prout hic loquimur, non habet ea illustratio rationem testimonii Divini. Potest tamen dici, quod DEUS per eam nos doceat, & cor aperiat ut quo; quia formaliter manifestat objectum, & proponit motiva, seu doctrinam Divinam: item potest dici, quod DEUS per eam nos trahat; quia non quomodocunque, sed suasivè proponit objectum, hoc est, representando terminos inter se connexos, & illustrando intellectum, eumque movendo, & inclinando: sicut suo modo nos trahit, ut ita loquar, natura, per apprehensiones evidentes. Ex eadem ratione potest etiam dici, quod DEUS per illustrationem suam confirmet veritatem locutionis externæ: nunquam autem ex his potest inferri, omnem illustrationem internam, quæ ad actum fidei prærequiritur, esse strictè loquendo ver-